

Rune Ottosen

Programsensor ved SV-fakultetet, UiB

Oppnevnt for perioden 2010-2013

Sluttrapport

Jeg er oppnevnt som programsensor for perioden 2010-2013. I programsensoravtalen framgår det at det skal skrives fire rapporter og at den fjerde og siste rapporten skal gi en sammenfatning av de tre foregående rapportene. Her følger den sammenfattende sluttrapporten.

Rapporten er basert på årlig besøk ved utdanningen der det har vært gjennomført samtaler med de ansvarlige for studiet, faglærere og studenter. Videre baserer denne rapporten seg på møtereferater, studieplandokumenter, pensumlister, tilsendte karakteroversikter, og bakgrunnsmateriale som diverse interne dokumenter og evalueringsrapporter samt en undersøkelse fra Norsk Journalistlag (NJ) om hvor fornøyde studentene ved de ulike journalistutdanningene er med sine utdanninger. Jeg vil også vise til medieoppslag i Bergens Tidende høsten 2013 der det kommer fram kritikk fra studenter om undervisningsopplegget.

Historikken og omorganisering av studiet

Det treårige bachelorprogrammet i journalistikk startet høsten 2005 og det første kullet ble uteksaminert i 2008. Det ble etter dette gjennomført en evaluering og i tråd med anbefalinger i evalueringsrapporten for bachelorprogrammet i journalistikk ble studiet omorganisert fra høsten 2009. Mens det tidligere var anledning til å gjennomføre programmet som et to-årig løp ved å innpasse 60 studiepoeng fra tidligere utdanning, ble det nå gjennomført et tre-årig obligatorisk bachelorløp.

I alle mine tre årsrapporter har jeg lagt jeg mye vekt på positive og negative erfaringer med omorganisering av studiet med felles innføring (INFOMEVI106) bachelor i journalistikk bachelorstudentene i film- og tv-produksjon og i nye medier. De to andre kursene i første semester Introduksjon til medievitenskap (MEV1100) og Examen philosophicum var identisk med den gamle ordningen. I samtaler med fagpersonell og i gjennomgåtte dokumenter kommer det fram at en viktig motivasjon for å gjennomføre denne ordningen var å oppnå

bedre synergieffekt i forhold til bachelorprogrammene i film- og TV-produksjon og nye medier. Det synes også å ha ligget en økonomisk rasjonaliseringsgevinst ved å ha et felles introduksjonskurs for tre bachelorprogrammer. I det treårige studiet inngår blant annet følgende emner: Introduksjon til journalistikk, reportasje- og nyhetsjournalistikk, journalistisk etikk og metode, opphavsrett, portrett og reportasje. Studiet inneholder også en praksisperiode i sjettede semester der det også skal skrives en bacheloroppgave. Studieforløpet er lagt opp slik at det normalt produseres 30 studiepoeng i semesteret. Bachelorprogrammet kvalifiserer for opptak til masterprogrammet i medievitenskap. Av et av de tilsendte møtereferatene framgår det at som et av mulige mottiltak mot dårlig gjennomstrømming er under vurdering om det bør opprettes eget masterprogrammet som en forlengelse av de tre praktiske programmene. Jeg la rapporten for 2013 vekt på en del kritiske bieffekter ved at sentrale elementer i en profesjonsutdanning kan bli svekket gjennom felles introduksjonskurs, selv om det utvilsomt også finnes fordeler i form av synergieffekter, muligheten til interaksjon med andre fagdisipliner etc. Allerede i min første rapport for 2010 kom jeg med prinsipielle motforestillinger og påpekte at studentene sammenligner sin situasjon med andre journalistutdanninger og at det generelt er for svak profesjonsinnretning på utdanningen. Høsten 2013 skrev en student et kritisk innlegg i Bergens Tidende der det pekes på at utdanningen i for liten grad forbereder studentene på et yrkesliv i journalistikken. Selv om instituttledelsen var misfornøyd med at studenten gikk ut offentlig før kritikken var tatt opp internt, og at slike enkeltstemmer ikke nødvendigvis er representativ bør kritikken tas på alvor, da den sammenfaller med kritikk som jeg har hørt i årlige samtaler med de tillitsvalgte studentene. Lignende kritikk kom også fram i den store undersøkelsen Norsk journalistlag gjennomførte blant alle landets journaliststudenter i 2012. 281 av 472 spurte studenter har svart på undersøkelsen. Det er en svakhet ved NJs rapport at svarprosenten ikke er brutt ned på hver enkelt utdanning.

65 % av de spurte i hele undersøkelsen er tilfredse med sin utdanning og 7 % er misfornøyde. I utvalget skiller det seg ut to utdanninger der studentene er mest fornøyde, Volda og Oslo. Bergen og Bodø skiller seg ut som de utdanningene der studentene er minst fornøyde. Bergen får nest dårligst score med 23 % som sier de er lite tilfreds på en skala fra 1 til 5. Hele 61 % har krysset av på den nøytrale mellomkategorien. På spørsmålet om de har vurdert å slutte på utdanningen svarer 42% av studentene i Bergen bekreftende på det, mens gjennomsnittet i hele utvalget er 7 %. Bergen scorer under gjennomsnittet på alle områder det spørres om, med unntak av

«det sosiale miljøet» og «muligheten til å reise på utveksling». På disse to punktene ligger Bergen så vidt over gjennomsnittet. De områder der Bergen ligger klarest under snittet er «praksisordningen» og «faglig utbytte». Dette er i tråd med det som kommer fram i den interne studentevalueringen. Mens over halvparten av studentene på landsbasis opplever at de blir testet og evaluert på en god måte, svarer bare 11% av studentene i Bergen positivt på dette. En av studentene i Bergen som har vurdert å slutte blir sitert på følgende kommentar: «Halde på studentane (er et problem). Dette studiet er lagt opp på ein slik måte at første semester skapa reit skeivt bilete av kva løpet går ut på. Dei som ikkje engasjerer seg nok til å undersøkje korleis det vil utvikle seg med semestera, til dømes ved å snakke med eldre studentar, mistar raskt gnisten ein vanlegvis har ved inngongen til eit nytt og framandt studie. Vi lærer å produsere journalistiske produkt som skal «drage publikum inn frå første setning», men universitet her ein stor jobb å gjere for å trekkje inn studentane og motivere til vidare studier».

Det er gjort noen grep innføringskurset høsten 2013 som kan bidra positivt til å styrke profesjonsidentiteten på et tidlig tidspunkt. Den teoritunge tradisjonelle forelesningsrekken ble høsten 2013 erstattet med et kurs i regi av Astrid Gynnild om den kreative prosessen i journalistfaget og andre innslag som er mer yrkesforberedende. Dette synes å ha blitt godt mottatt, men det ble ikke gjennomført en skriftlig evaluering av det nye innføringsemnet. Det burde etter mitt syn ha vært gjort og er nok et eksempel på for dårlige rutiner når det gjelder skriftlig studentevalueringer på studiet.

Sigurd Allern som var programsensor for perioden 2006-2010 oppsummerte i sin sluttrapport at hans påpekning av at mangler ved studentevalueringene på studiet som det aldri har vært grepet skikkelig tak i, heller ikke i min periode. Evalueringene er usystematisk og tilfeldig noe som er påpekt av undertegnede i hver årsrapport. Det synes merkelig at det ikke er på plass et system med skriftlig rutinemessig studentevalueringer. Det ble som sagt heller ikke etter høsten innføringskurs gjennomført en egen evaluering. Men det er opprettet et forum der 1-2 representanter fra studentene i hvert kull som etter planen skal ha månedlige møter med programansvarlig. Dette er et viktig skritt for å øke følelsen av felles identitet til utdanningen, noe studentene har savnet. I forrige rapport brukte jeg spissformuleringen at bachelorutdanningen ved Universitet i Bergen har valgt kullidentitet framfor

journalistidentitet. Et slikt forum som nå er opprettet kan bidra til sterkere felles identitet på utdanningen.

Planene for samlokalisering med TV2 og BT går også sin gang og dette kan bidra til å knytte studiet nærmere bransjen og skape større grad av profesjonsidentitet på utdanningen.

Det er også et arbeide i gang med å gjennomføre programspesifikke innføringsemner som etter mitt syn er et helt nødvendig grep for å tydeliggjøre profilen til de ulike emnene.

Ressurssituasjonen

Jeg har tidligere påpekt at utdanningen er underbemannet, særlig i de profesjonsorienterte fagene. Det er nå utlyst en full stilling i journalistikk som skal knyttes til utdanningen, dette er også et skritt i riktig retning.

Jeg oppfatter at det er ressurssituasjonen som er achilleshælen for bachelorprogrammet i journalistikk. Fagmiljøet i Bergen består av dyktige medarbeidere som har alle forutsetninger for å lage en god journalistutdanning. Et spennende forskningsprogram finansiert av Norges Forskningsråd bidrar til et stort potensiale for forskningsbasert undervisning. Dette bidrar til at det på mange måter er godt oppdatert forskningsbasert undervisning på høyt nivå. Problemet er at denne kvaliteten er spredt over hele studieforløpet og at undervisningen som helhet kan framstå som noe fragmentert. Etter mitt syn må bachelorprogrammet i journalistikk tilføres ressurser som gjør at noen flere medarbeidere kan vie hele sin oppmerksomhet til denne utdanningen. Det at flere har dette som et biprosjekt ved siden av andre oppgaver gjør det vanskelig å få utdanningen til å framstå som en helhet. En profesjonsutdanning for journalister er pedagogisk ressurskrevende når skriveferdigheter og innsikt i faget skal realiseres.

Gjennomstrømning

Mens gjennomstrømningen synes å ha vært rimelig god i den første delen av min sensorperiode (se rapportene for 2010 og 2011) synes gjennomstrømningen å ha blitt dårligere i den siste del av min periode. Frafallet i løpet av studiet har økt og det var også gjenstand for behandling på et programrådsmøte for de praktiske orienterte programmene rett etter studiestart høsten 30. august 2012. I referatet framgår det at antall registrerte studenter på MEVI153 høsten 2012 (3.semesteremne for alle

programmene) viser til dels stort frafall på dette kullet siden 2011. Her kommer det fram følgende:

Høsten 2011 var det:

- 18 studenter på film/tv, redusert til 9 våren 2013
- 23 studenter på journalistikk, redusert til 18 våren 2013
- 18 studenter på nye medier, redusert 13 våren 2013

Programrådet diskuterte ulike løsninger for å hindre så stort frafall. Det ble bestemt å se på om det er:

- ønskelig å endre opptaksrutinene til disse programmene. Vi må få anledning til å be om arbeidsprøver og/eller motivasjonsskriv, lignende Kunsthøgskolen.
- tettere oppfølging av studentene av faglig stab, en mentorordning
- rutinemessig studentevaluering av studietilbudet hvert år
- tilbud om et masterstudium rettet mot kandidater fra disse programmene

Disse tiltakene bør etter mitt syn følges opp og konkretiseres.

Eksamensform og karakternivå.

Eksamensformen på studiet er en miks av skoleeksamen, hjemmeeksamen og produksjons/mappeevaluering. Dette virker som en god miks som bør opprettholdes. Karakternivået synes samlet sett å stå i ett rimelig godt forhold til nivået på Universitet i Bergen forøvrig (se tidligere årsrapporter for dokumentasjon).

Karakternivået er gjennomsnittlig litt dårligere i siste delen av perioden sammenlignet med den første delen. Det har i perioden vært ulikt syn blant faglærere på forholdet mellom individuelle oppgaver og gruppeoppgaver og karaktersetning av disse. Faglærerne på MEVI 153 har tidligere oppsummert at det for dem virker meningsløst å karaktersette de praktiske produksjonene. Alle produksjonene var gode, de var et resultat av gruppearbeid, og karakterene skilte lite og fordi alle i en og samme gruppe fikk samme karakter på den praktiske produksjonen, mens de fikk individuelle karakterer på analytisk arbeid og produksjonsrapport. En konsekvens av dette var at studenter som fikk A på produksjonen, endte på henholdsvis A, B og C som samlet karakter. Dette mener de er problematisk, særlig siden studentene ikke hadde rett på å få vite delkarakterer. Denne sensoren er enig i denne innvendingen, som det etter mitt syn bør gjøres noe med.

Konklusjon

Det bør jobbes videre med de grepene som ble tatt høsten 2013 for å legge om innføringskurset i en mer profesjonsorientert retning.

Planene om samlokalisering i en såkalte “medieklynge” der Bergen kommune, UiB, Bergens Tidende og TV2 skal fortsette. Det endelige utfallet av dette er i skrivende stund ikke avklart. Det sier seg selv at en endelig beslutning i den ene eller andre retning vil få avgjørende innvirkning på bachelorprogrammets framtid. En forutsetning er selvsagt at utdanningen får beholde sin faglige integritet og uavhengighet i et så tett samarbeid med bransjen. For øvrig synes denne programsensoren at ideen til slik samlokalisering er meget god. Parallelt med en eventuell samlokalisering må det etter mitt syn tilføres enda mer journalistfaglige ressurser til staben.

Rune Ottosen

Oslo, 22.1 2014